

رشته‌هایی با خواستگاران زیاد

برای کسی که به یک رشته دانشگاهی علاقه زیادی دارد یا می‌خواهد حتما بعد از فارغ‌التحصیلی، متناسب با همان رشته تحصیلی‌اش، شغلی پیدا کند؛ انتخاب رشته دانشگاهی، در حقیقت انتخاب یک بخش بسیار مهم از مسیر زندگی است.

مهندسی برق، پزشکی و حقوق، همچنان در صدر پرتعدادترین رشته‌های دانشگاهی است رشته‌هایی با خواستگاران زیاد

جام جم آنلاین: برای کسی که به یک رشته دانشگاهی علاقه زیادی دارد یا می‌خواهد حتما بعد از فارغ‌التحصیلی، متناسب با همان رشته تحصیلی‌اش، شغلی پیدا کند؛ انتخاب رشته دانشگاهی، در حقیقت انتخاب یک بخش بسیار مهم از مسیر زندگی است.

اما اوایل دهه 80 که رقابت برای ورود به دانشگاه، بسیار شدید بود و هر سال صدها هزار داوطلب از ورود به دانشگاه باز می‌ماندند، شاید در آن شرایط اگر از یک پشت کنکوری می‌پرسیدید که به چه رشته‌ای علاقه دارد؟ می‌گفت که فقط می‌خواهد وارد دانشگاه شود و در واقع انتخاب رشته مورد علاقه، در اولویت دوم بسیاری از کنکوری‌ها بود.

حالا سال 91 با وجود آن که کنکور 11 هزار رشته محل نیز حذف شده است، اما هنوز هم برگزاري کنکور، برای بسیاری از رشته محل‌های پرتعداد ادامه دارد.

در حقیقت نزدیک به یک دهه، کنکوری‌ها روی چند رشته خاص دست گذاشته‌اند و فهرست این رشته‌های پرتعداد نیز هر ساله تنها با یک اختلاف جزئی در رتبه‌بندی، ثابت مانده است.

مطابق آمار سازمان سنجش سال 91، در گروه آزمایشی علوم ریاضی و فنی، رشته‌های مهندسی برق، مکانیک، کامپیوتر، عمران، معماری و صنایع به‌عنوان پرتعدادترین رشته‌ها و در گروه آزمایشی علوم تجربی نیز رشته‌های دکترای حرفه‌ای پزشکی، دندانپزشکی، داروسازی و دامپزشکی رشته‌هایی هستند که با اقبال بالای داوطلبان مواجه می‌شوند.

همچنین در گروه آزمایشی علوم انسانی هم رشته‌های حقوق، روان‌شناسی و حسابداری به عنوان رشته‌های پرتعداد محسوب می‌شوند.

جالب این که فهرست رشته‌های پرتعداد در کنکور سال 89، دقیقا همان فهرست رشته‌های پرتعداد کنکور سال 91 است و حتی کوچک‌ترین جابه‌جایی و تغییری بین 13 رشته پرتعداد در سال‌های 89 و 91 دیده نمی‌شود.

این که چرا اقبال عمومی به رشته‌هایی مثل مهندسی برق، پزشکی و حقوق طی چند سال، تغییر نکرده است و همچنان در افکار عمومی، دانشجوی مهندسی برق بالاتر از مهندسی معدن شناخته می‌شود، جای موشکافی دقیق دارد.

در واقع پرسش اینجاست که چه اتفاقی در نظام آموزش عالی می‌افتد که یک رشته دانشگاهی در یک فرآیند چندساله، پرتعداد و محبوب متقاضیان می‌شود و در سطحی بالاتر، چه اتفاقی در جامعه و مناسبات آن رخ می‌دهد که یک رشته دانشگاهی به جایگاهی می‌رسد که تا سال‌ها برای صدها هزار داوطلب ورود به دانشگاه، دلبری می‌کند؟

بازار کار، شاخص پرتعداد شدن رشته‌ها

اگر به بازار کار مشاغل رشته‌های پرتعدادی که نام بردیم نگاهی بیندازید، متوجه می‌شوید فارغ‌التحصیلان این رشته‌ها، شانس بالایی برای جذب در بازار کار دارند؛ البته این گفته به این معنا نیست که هر فارغ‌التحصیل رشته حقوق یا حسابداری، بعد از فارغ‌التحصیلی کار مناسبی پیدا می‌کند، اما فارغ‌التحصیلان این رشته‌ها، در مقایسه با سایر رشته‌های علوم انسانی، از بیکاری کمتری رنج می‌برند.

محمد مؤذنی، رئیس دانشگاه شیراز در گفت‌وگو با [#171جام‌جم](#) می‌گوید: به نظرم سه عامل اصلی باعث می‌شود رشته‌ای در نظام آموزش عالی ایران پرتعداد باشد؛ اولین عامل، بحث علاقه داوطلب است؛ مثلا رشته‌هایی مثل حقوق و پزشکی برای بسیاری از متقاضیان جذابیت بیشتری دارد و به همین دلیل، داوطلبان به این رشته‌ها، تمایل و علاقه بیشتری دارند.

وی می‌افزاید: عامل دوم و بسیار حیاتی را باید در بحث اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها جستجو کرد و این موضوع، شاخصی

است که بر پرتفردار بودن يك رشته دانشگاهي تأثير مي‌گذارد و عامل سوم هم کاربردي بودن رشته‌ها در زندگي روزمره است؛ يعني معمولاً رشته‌هاي پرتفردار، رشته‌هايي هستند که فارغ‌التحصیلان آن رشته‌ها، مي‌توانند از معلومات خود در زندگي عادي و روزمره‌شان نیز استفاده کنند.

هدايت تحصيلي درستي نداريم

مطابق آمار سازمان سنجش، کل ظرفيت پذيرش دانشجو در رشته‌هاي پرتفردار کنکور، 115 هزار و 687 داوطلب است و با توجه به ظرفيت کل کنکور سال 91 (بيش از 572 هزار داوطلب) مي‌توان گفت که حدود 20 درصد ظرفيت کل کنکور به رشته‌هاي پرتفردار اختصاص دارد.

به بيان ديگر، يك نفر از هر پنج نفعي که در کنکور امسال شرکت کرده‌اند، متقاضي ورود به رشته‌هاي پرتفردار است و همين موضوع به خوبي از محبوبيت بالاي اين رشته‌ها حکايت دارد.

محمد مهدي خدايي، رئيس دانشگاه رازي کرمانشاه در گفت‌وگو با «جام‌جم» تاکيد مي‌کند: با وجود آن که همه رشته‌ها جايگاه خودشان را دارند و فارغ‌التحصیلان رشته‌هاي مختلف، همگي بخشي از نيازهاي جامعه را پاسخ مي‌دهند، اما نظام آموزش عالي به گونه‌اي درآمده که برخي رشته‌ها از محبوبيت بيشتري در جامعه برخوردار هستند؛ البته موقعيت اجتماعي فارغ‌التحصیلان رشته‌هاي پرتفردار و حتي چشم و همچشمي‌هاي رايج بين خانواده‌ها هم بر پرتفردار شدن اين رشته‌ها تأثير گذاشته است.

وي ادامه مي‌دهد: بازار کار رشته‌هاي پرتفردار به گونه‌اي شده است که فارغ‌التحصیلان اين رشته‌ها مي‌توانند هم در بخش خصوصي و هم در بخش دولتي کار کنند و همين موضوع به پرتفردار شدن اين رشته‌ها کمک مي‌کند؛ همچنين شرايط فعلي جامعه ما طوري است که دانش‌آموختگان رشته‌هاي پرتفردار، از حقوق و درآمد بالاتري نسبت به ساير رشته‌ها برخوردار هستند و همين مساله اقبال عمومي نسبت به اين رشته‌ها را بيش از پيش کرده است.

اما عبدالوحيد فياضي، عضو کميسيون آموزش و تحقيقات مجلس شوراي اسلامي در گفت‌وگو با «جام‌جم» معتقد است: قبول دارم که بازار خوب اشتغال اين رشته‌ها عامل مهمي در پرتفردار بودن آنهاست، اما بايد بپذيريم که نظام آموزش عالي ما هم در موضوع هدايت تحصيلي، درست عمل نکرده است؛ مثلاً با وجود آن که رشته‌هاي مديريت و اقتصاد در دانشگاه‌هاي جهان، بسيار پرتفردار است، اما در کشور ما طرفدار چنداني ندارد.

آيا پرتفردارها، پرتفردار مي‌مانند؟

تصور کنيد در سال 1401 زندگي مي‌کنيد، حال به نظر شما آيا در ده سال آينده، همچنان فهرست رشته‌هاي پرتفردار در کشور ما به همين ترتيب باقي مي‌ماند؟

رئيس دانشگاه شيراز بر اين باور است که رشته‌هاي پرتفردار متناسب با اولويت‌هاي جامعه دستخوش تغيير مي‌شود و اگر رشته‌اي سال 91 طرفدار دارد، اصلاً به اين معني نيست که در سال‌هاي آينده نیز به همين ميزان طرفدار داشته باشد.

البته شايد پيش‌بيني اين کارشناس آموزش عالي در همه رشته‌هاي پرتفردار فعلي محقق نشود، اما با نگاهی به رشته‌هاي پرتفردار در سال‌هاي گذشته مي‌بينيم که عمر اين رشته‌ها، معمولاً به چند دهه هم نمي‌رسد.

رشته‌اي مثل زبان انگليسي دهه 70 متقاضي زيادي داشت و به دليل نياز جامعه و کمبود دانش‌آموختگان زبان انگليسي، اين رشته به عنوان يك رشته پرتفردار به حساب مي‌آمد، اما هم‌اکنون با اشباع بازار کار اين رشته دانشگاهي، گرايش به سمت آموختن زبان‌هاي ديگري همچون اسپانيايي و چيني افزايش پيدا کرده است.

در واقع بعيد نيست تا چند سال آينده، هيچ نام و نشاني از محبوبيت رشته‌هاي پرتفردار فعلي باقي نماند و با گذشت زمان، رشته‌هايي به عنوان پرتفردار اعلام شود که اکنون کسي حاضر نيست بدون کنکور هم در اين رشته‌ها تحصيل کند.

امين جلالوند / گروه جامعه